

LANGGEWENST, TOCH GEKOMEN

DE WOORDSPELING IS SNEL GEMAAKT. LANGE TIJD WAS HET LANGGEWENST IN HILVERSUM MISSCHIEN WEL DE LELIJKSTE PLEK VAN HET DORP. MAAR WEL DE GROOTSTE OPPERVLAKE EN DUS DÉ PLEK VOOR DE MARKT, DE KERMIS EN 400 PARKEERPLEKKEN OP DAGEN DAT ER GEEN MARKT IS. GROTE AMBITIES VAN HET HILVERSUMS BESTUUR LEIDEN TOT DE ONTWIKKELING VAN EEN HOOGWAARDIG MARKTPLEIN WAAR DE MEDIASTAD NOG LANG PLEZIER VAN GAAT BELEVEN.

BIJZONDER LICHTPLAN

Voor het Marktplein in Hilversum hebben ontwerpers Porthoine en Greven in samenwerking met Industrielicht uit Alblasserdam een bijzonder lichtplan ontwikkeld. Zeven dubbele houten lichtmasten van veertien meter hoog omzomen het plein. Op elke mast zijn vijf armaturen gemonteerd die dynamisch wit licht geven. Elk armatuur kan drie verschillende kleuren wit licht uitstralen, van warm kaarslicht tot heel koel licht. Verschillende lichtintensiteiten en kleuren bewegen over het plein, waardoor een dynamisch beeld ontstaat. Hiernaast beschikt elke lichtmast over twee toparmaturen die alle kleuren van de regenboog kunnen uitstralen. Deze branden op uitgaansavonden of tijdens bijzondere evenementen. Gobo-projectoren zorgen voor een extra bijzondere sfeer op het plein door bewegende sterren, sneeuwvlokken of golven op het plein te projecteren.

De dertien platanen langs de binnenzijde van het plein worden aangelicht door lichtstrips die in de verharding zijn aangebracht. Deze strips geven zowel wit als gekleurd licht. Zij zijn zo geprogrammeerd dat op uitgaansavonden en tijdens bijzondere feestelijke periodes een levendiger lichtbeeld wordt gecreëerd. Tot slot beschikt ook de fontein over RGB-licht in de spuiters, wat een mooi effect geeft als de fontein aan staat.

De overgang tussen de verschillende lichtkleuren gaat heel geleidelijk, omwonenden hoeven niet bang te zijn voor een disco-effect. In het geval van calamiteiten, zoals een vechtpartij, kan de politie middels een app het hele plein in fel en koel wit licht zetten. Op die manier kunnen hulpdiensten beter hun werk doen.

Wat verlichting betreft is het Marktplein in Hilversum het meest geavanceerde plein van Nederland, aldus Industrielicht.

De zijkanten van die gebouwen werden doorgetrokken over het plein, wat resulteerde in een bijzonder lijnenpatroon dat doet denken aan een Chinees tangram

Door klinkers in plaats van asfalt te gebruiken gaat het verkeer langzamer rijden

Al in 1896 werd Langgewenst door de gemeente aangekocht voor marktdoeleinden, al duurde het nog een hele tijd voordat er daadwerkelijk handel werd gedreven. Tevens fungeerde de vlakte als ruimte voor opstallen, terwijl later de auto's het gebied veroverden. Al die tijd blonk Langgewenst niet uit in schoonheid.

In 2012 kwam er schot in de zaak toen de oude bioscoop werd verplaatst van de ene naar de andere kant van Langgewenst. Het idee was om daar naast de nieuwe bioscoop Vue ook een Mediamarkt en een supermarkt te ontwikkelen, evenals een ondergrondse parkeergarage. Echter, de toenmalige marktsituatie maakte een dusdanig grote ontwikkeling lastig. De komst van zowel de elektronicagigant als de supermarkt ging niet door. De eigenaar van de bioscoop had er geen oren naar om in onzekere tijden ook nog een parkeergarage te ontwikkelen, dus door dat plan ging ook een streep.

Een nieuw ontwerp voor het plein werd doorgeschoven naar het volgende gemeentebestuur, dat aantrad in 2014. Het nieuwe college ging voortvarend met het project van start. Dit bestuur legde veel focus op het centrum van de Mediastad en ook op de onooglijke parkeerplaats die Langgewenst tot voor kort was. Landschapsarchitect Paul Porthéine werd gevraagd een ontwerp te maken, daarbij gesteund door collega landschapsarchitect Jacqueline Greven. Samen met coördinator uitvoering Ernst Reumer lichten zij in een rondetafelgesprek het omvangrijke project toe. Ook Michiel Soeters schuift aan, directeur van Gebr. Voets en van de combinatie Agterberg-Gebr. Voets, die de herinrichting en de natuursteenverharding voor het Marktplaatsplein realiseerde.

“Uitgangspunten van het ontwerp voor het nieuwe plein waren onder meer dat het plein geschikt moest blijven voor evenementen en de markt, behoud van parkeren en toevoeging van groen”, begint Porthéine. “De gemeente was heel erg ambitieus. Het moest het mooiste plein van Nederland worden. Ik heb ze toch moeten vertellen dat dat een uitdaging zou worden. Deze ruimte is namelijk historisch gezien geen plein maar een restruimte. De plek is niet ontworpen als een stedenbouwkundig ensemble met fraaie wanden van historische of openbare gebouwen die het plein omgeven. Wel is het het grootste open gebied van Hilversum binnen het centrum.”

De ambitie voor het nieuwe Marktplaatsplein heeft ook te maken met de toekomstplannen van de gemeente, beschreven in de Structuurvisie 2030. Het idee is dat over een aantal jaar de centrumring verlegd zal worden. Hierdoor zal het Marktplaatsplein binnen het centrum komen te liggen. De Stationsstraat die het plein scheidt van De Groest, wat misschien wel het belangrijkste deel van het huidige Hilversumse centrum is met veel winkels en horeca, zal dan een stuk minder druk bereden worden dan nu. Bij de herinrichting van het plein is daarom al een voorschot genomen op die nieuwe situatie. Het asfalt is vervangen door klinkers. Tevens is er geen onderscheid gemaakt tussen fietspad en autorijbaan én is er geen echte oversteekplaats gecreëerd voor mensen die vanaf het plein naar de Groest willen en omgekeerd. In de praktijk zorgen deze maatregelen ervoor dat automobilisten langzamer rijden. Uiteindelijk moet dit ertoe leiden dat de overgang naar de

Gekozen werd voor natuursteen in drie kleuren dat het plein een hoogwaardige en warme uitstraling geeft

nieuwe situatie, waarbij auto's van deze weg verbannen worden, soepeler verloopt.

Lijnenspel als Chinees tangram

Op een kladje werd het eerste idee voor de nieuwe inrichting van het plein gemaakt. "De vorm van het plein was lastig voor het ontwerp", vertelt Portheine, doelend op het taps toeloopende figuur. "Ik heb daarom de gevels van de aanwezige gebouwen en de oude kadastrale lijnen op en rond het plein als richtlijn genomen." De zijanten van die gebouwen werden doorgetrokken over het plein, wat resulteerde in een bijzonder lijnenpatroon in de verharding, dat doet denken aan een tangram, een Chinees puzzelspel.

Voordat het ontwerp van de gemeente uitgevoerd kon worden, diende eerst alles onder de grond voor elkaar te zijn. Het nieuwe Marktplaats moest obstakelvrij worden. Stonden eerder verspreid op het plein lichtmasten en aansluitkasten voor de marktkramen, in de nieuwe situatie zijn de lichtmasten rondom gepositioneerd en maakt de markt gebruik van ondergrondse kasten. Het plein beschikt over een eigen distributienetwerk waar zowel verlichting als putkasten op zijn aangesloten én de voeding voor de door Rots Maatwerk gerealiseerde fontein. Deze voorzieningen zijn op aangeven van de gemeente gerealiseerd door PUTkast.

De herinrichting van het plein gebeurde in twee fases. Het plein werd in tweeën opgedeeld, in

de lengte. Hierdoor bleef er ruimte voor een deel van de markt. De gekozen fasering zorgde voor een uitdaging in het werk. Het plein kent namelijk een aantal hoogteverschillen die veroorzaakt worden door een bolling. De afwatering op het plein was een lastige puzzel. Tevens moest worden voorkomen dat in het midden van het plein over de hele lengte een naad was te zien, als gevolg van de fasering van het werk. Beide uitdagingen zijn naar tevredenheid van alle betrokkenen opgelost.

De looplijnen zijn uitgevoerd in gebakken klinkers, terwijl de grotere vlakken in natuursteen zijn gemaakt. "De gemeente had een voorkeur voor hoogwaardige materialen, zowel voor het meubilair en de verlichting als de verharding. In het begin is nog nagedacht over het handhaven van de rode klinkers die ook in de rest van het Hilversumse centrum liggen, maar dat plan ketste snel af", herinnert Portheine zich. De gemeente liet haar oog vallen op Zweeds graniet, op basis van een aantal referentieprojecten. Het ging hier echter om kleinere oppervlakten, terwijl het nieuwe Marktplaats in Hilversum een oppervlakte van 7000 m2 beslaat. "De Zweedse groeven zijn helaas niet zo groot. Hergebruiken van oude natuurstenen bleek bovendien een te dure optie die tevens niet duurzaam was. De gemeente heeft toen een genuanceerd palet van drie kleuren Chinees graniet uitgezocht, omgeven door een rand van basalt, voor de vlakken op het plein."

De stationsstraat was vroeger verhard met asfalt

Uitgangspunten van het ontwerp voor het nieuwe plein waren onder meer dat het plein geschikt moest blijven voor evenementen en de markt, behoud van parkeren en toevoeging van groen

Na een aanbestedingsprocedure werd bij de combinatie Agterberg-Voets toch het zo vurig gewenste hoogwaardige natuursteen gevonden. De combinatie haalt de stenen via importeur Van Dijk & Kuijpers uit China. Gebr. Voets kan door de deelname aan het TFT Responsible Stone Programme waarborgen dat de natuursteen op verantwoorde wijze gewonnen en verwerkt wordt en dat ook de arbeidsvoorwaarden goed zijn en er bijvoorbeeld geen sprake is van kinderarbeid. De gewenste drie kleuren natuursteen; geel, grijs en rood, zijn elk in een andere groeve gewonnen. In China werden de stenen vervolgens ook verwerkt en daarna naar Nederland verscheept en getransporteerd naar Hilversum. Ondanks dat de gemeente in eerste instantie wilde dat de verharding mechanisch gelegd zou worden, koos men toch voor een handmatige werkwijze. "Door de dikteverschillen in het natuurproduct kan dat niet anders", verduidelijkt Michiel Soeters van Gebr. Voets.

Het natuursteen zorgt voor de gewenste hoogwaardige en warme uitstraling, evenals de gebakken klinkers die de looplijnen accentueren.

Die klinkers zijn eerst getrommeld om ze een oude uitstraling te geven. De verharding vormt de basis voor het nieuwe Marktplaatsplein, dat verder is aangekleed met bijzondere houten lichtmasten van Industrielicht (zie kader), banken, afvalbakken en fietsbeugels. Grijsen leverde voor het plein onder meer de banken, die passen bij de vormgeving van de Hilversumse architect Dudok. In de banken is -naar ontwerp van de gemeente- een verwijzing naar de Mediastad aangebracht, door in een aantal rugleuningen de tekst Hilversum Mediastad uit te frezen. Vervolgens zijn in die uitsparingen uitgelaserde rvs letters gelijmd. De letter 'I' in Hilversum wordt weergegeven als de Hilversumse zendmast. Een aantal bomen en heggen maakt het plein verder af. Dit groen fungeert aan één kant als een afscheiding tussen het plein en de naastgelegen parkeerplekken en weg en even verderop de bebouwing en zorgt voor een intiemere sfeer op het plein.

Fontein

In het midden van het plein is een speelaanleiding gecreëerd in de vorm van een fontein. Omdat de fontein de marktkooplui niet in de weg mag

zitten, is gekozen voor bedriegertjes die wegval-
len in het maaiveld. De fontein is gerealiseerd
door Rots Maatwerk in samenwerking met de
combinatie Agterberg-Voets. Ze bestaat uit twee
ellipsvormige delen opgebouwd uit maatwerk
natuurstenen gootdelen die op maaiveldniveau
zijn opgenomen. De natuurstenen molgoot zorgt
voor een fraaie esthetische onderbreking in het
plein.

De goot is uitgevoerd in de natuursteensoort
Peking Grey. Hiervoor is gekozen om zijn kleur-
schakering en het duurzame karakter van het
natuursteen; iets wat voor de hoge belastingen
op de pleinvloer erg belangrijk is. De fontein
wordt aangestuurd vanuit een 28 ton zware
ondergrondse combiput. Deze combiput huisvest
de complete aansturingstechniek van de fontein
en is tevens de bufferopslag voor het fonteinwa-
ter. In het droge compartiment van de combiput
is de gehele waterzuivering, aansturing voor de
fonteinspuiters en led geïnstalleerd. Het water
in de bufferruimte wordt continu gefilterd en op
kwaliteit gehouden middels een gesloten circula-
tie en zuiveringssysteem

Elke fonteinspuiter wordt uniek aangelicht met
RGBW ledspots. De ledspots zijn compleet
geïntegreerd in de RVS-spuitspotten. Alle primaire
onderdelen van de fontein zoals; spuitspuit, led,
afvoer zijn opgenomen in de RVS spuitpot. Het
opgebrachte water valt op de natuurstenen goot
en omliggende bestrating naar de natuurstenen
molgoot. Vervolgens stroomt het water via de

bodemgaten in de RVS spuitpotten via de retour-
leidingen naar de bufferruimte.

Het vernieuwde plein heeft alles in zich wat de
gemeente op voorhand wenste: meer ruimte
voor groen, obstakelvrij en ruimte voor fietspar-
keren. Het blik is verdwenen. Langs de randen
van het plein is nog wel parkeerterrein, maar van
de 400 plaatsen zijn er nog maar 90 over. "In de
buurt is voldoende ruimte voor parkeren", neemt
Porthuys de bezwaren weg. "Om de hoek
zijn twee parkeergarages die in de avonduren
voldoende capaciteit hebben voor de parkeer-
vraag. Nu is de bezetting veel beter. Het is even
wennen, voor iedereen. Maar het is nu eenmaal
niet anders en eigenlijk begrijpt iedereen dat ook
prima. De bioscoop biedt daarbij ook combina-
ties aan van een bioscoopkaartje en korting op
parkeren. Op die manier went het nog sneller."

Begin maart wordt het Marktplaatsplein feestelijk
geopend door wethouder Floris Voorink. Begin
mei wordt op de plek van de oude bioscoop
een nieuwe horecagelegenheid opgeleverd, in
de vorm van een foodhal en een bierbrouwerij.
Bovendien is de hoop en misschien wel de ver-
wachting dat de vele mogelijkheden die het plein
biedt een aanzuigende werking zal hebben op
nieuwe evenementen. Niets staat Hilversummers
dan nog in de weg om goed gebruik te gaan
maken van het nieuwe plein. Aan de inrichting zal
het niet liggen.

Omdat de fontein
de marktkooplui
niet in de weg
mag zitten, is
gekozen voor
bedriegertjes die
wegvallen in het
maaiveld

*Het is goed te zien hoe de
spuiters van de fontein zijn
weggewerkt in het maaiveld*